

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ**

**Український мовно-літературний факультет імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка
Кафедра зарубіжної літератури та слов'янських мов
імені професора Михайла Гетманця**

Аргументи сучасної філології: історична та індивідуальна пам'ять

**Матеріали
IV Міжнародної наукової конференції
(18-19 квітня 2024 року)
Харків – 2024**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Г.С. СКОВОРОДИ

Український мовно-літературний факультет імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка
Кафедра зарубіжної літератури та слов'янських мов
імені професора Михайла Гетманця

АРГУМЕНТИ СУЧАСНОЇ ФІЛОЛОГІЇ: ІСТОРИЧНА ТА ІНДИВІДУАЛЬНА ПАМ'ЯТЬ

**Матеріали
IV Міжнародної наукової конференції**

(18-19 квітня 2024 року)

Харків – 2024

Редакційна колегія:

Голобородько К.Ю., Козлова А.Г., Радчук О.В., Тучина Н.В.

/ за загальною редакцією Криворучко С.К.

Затверджено Вченою Радою
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди
протокол № 4 від 25.03.2024

Аргументи сучасної філології: історична та індивідуальна пам'ять. Матеріали IV Міжнародної наукової конференції (18–19 квітня 2024 року). Харків. ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2024. 456 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (протокол № 4 від 25.03.2024).

Феномен історичної пам'яті набуває значення в 2023-2024 році у процесах активного формування шкали цінностей навколо дилеми війна / мир як спроби передати переосмислену інформацію про дефекти «постколоніального» минулого, яке є спільним у самоідентифікації цивілізованого індивіда, що сприймає «життя» як благо. Події 2022-2023 рр. доводять, що світ «ущільнився», планета стала «маленькою» та «єдиною», оскільки представники різних країн і національностей зараз отримують «спільний» досвід негативного кровопролиття та тяжіння до гуманних наративів. Високий темп життя та сучасні технічні можливості комунікацій переводять у «історію» навіть «вчорашній» день. Історична пам'ять віддзеркалює історичну свідомість та історичне підсвідоме, які утворюються на ґрунті індивідуальної пам'яті кожної окремої людини, досвід якої (емоції, деформації, забарвленість, артистизм, екологічна зорієнтованість) є дуже важливими в демократії ХХІ століття. 2024 рік є 10 річницею початку війни в Україні – анексією Криму. Кримські татари є народом, який дуже постраждав від утисків імперії Росії упродовж більше ніж 500 років. У зв'язку з цим пропонуємо розглянути вияви історичної та індивідуальної пам'яті в мові, літературі, історії, кінематографі, педагогіці, соціології, психології у різних типах дискурсу.

Для науковців, викладачів, докторантів, аспірантів, студентів гуманітарних закладів вищої освіти та вчителів загальноосвітніх шкіл.

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди, 2024

ЗМІСТ

Андропова Л. Г. КОНЦЕПЦІЯ ГЕРОЇЗМУ І ПАТРІОТИЗМУ В УКРАЇНСЬКІЙ ПОЕЗІЇ ХХ – ХХІ СТ	10
Белімова Т. В. НОВА ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ УКРАЇНЦІВ: ЩОДЕННИКИ ВІЙНИ.....	15
Бовсунівська Т. В. ПРИЙОМИ АКТИВІЗАЦІЇ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ У «КОБЗАРІ» ТАРАСА ШЕВЧЕНКА	20
Bozhko Yu. O. THE INFLUENCE OF HISTORICAL ASPECTS ON THE LANGUAGE OF ADVERTISING	25
Бойчук Н. В. МОВНО-СТИЛЬОВІ ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ НОВЕЛИ ШТЕФАНА ЦВАЙГА	31
Васильєва О. С. ЕКЗИСТЕНЦІЯ ДОБРА І ЗЛА У П'ЄСІ ЕРІКА-ЕММАНЮЕЛЯ ШМІТТА «ЗРАДА АНШТАЙНА»	37
Веретюк Т. В. ЕЛЕМЕНТИ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ У ВОЄННІЙ ЛІРИЦІ ІГОРЯ МУРАТОВА	42
Viediarnikova T. V. HISTORICAL AND INDIVIDUAL MEMORY IN THE LINGUISTIC MECHANISMS OF ENGLISH PROSE AND POETRY	50
Волков А. О., Радчук О.В. АНТРОПОНІМІЧНІ НОМІНАЦІЇ ЯК ЗАСІБ ЗБЕРЕЖЕННЯ ВРАЖЕНЬ У ПАМ'ЯТІ	56
Волошин В. О. ХУДОЖНЄ ПЕРЕТВОРЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ НА ІСТОРИЧНУ У ТВОРІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ «КОЛИ ВТОМЛЮСЯ Я ЖИТТЯМ ЩОДЕННИМ...»	61
Гайдук С. Є. ОСОБЛИВОСТІ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТРАВМАТИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ В РОМАНІ МАРІЇ МАТІОС «СОЛОДКА ДАРУСЯ»	66
Гармаш Л. В. ТЕМА ПАМ'ЯТІ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПІСНІ	71
Голобородько Я. Ю. «ГОЛОС»/ «ГОЛОСИ» ЯК МОДУЛЬНИЙ БЛОК ЛІТЕРАТУРИ (СТРУКТУРНА СПЕЦИФІКА ПРОЗИ СВІТЛАНИ АЛЕКСІЄВИЧ).....	77
Гончарова Ж. М. ПОЕТИЧНЕ СВДЧЕННЯ ЯК ШЛЯХ ФОРМУВАННЯ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ (МОВНІ ЗАСОБИ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ СМИСЛІВ)	83

Гончарова О. А. ПАРАТЕКСТУАЛЬНИЙ ВІРШ У «ЖУРНАЛІ БЕЛЬГІЙСЬКИХ ВРАЖЕНЬ» МЕЙ СІНКЛЕР: ПОСВЯТА ЧИ ЕПІГРАФ?.....	89
Гуліч О. О. ВІДОБРАЖЕННЯ БОРОТЬБИ ЖІНОК ЗА СВОЄ МІСЦЕ У СУСПІЛЬСТВІ В ЖІНОЧІЙ АНГЛОМОВНІЙ ЛІТЕРАТУРІ 21 СТОЛІТТЯ ЯК ВІДТВОРЕННЯ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ	95
Давидченко І. Д. ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ВЕКТОР ДОСЛІДЖЕННЯ КОНЦЕПТУ «ПАТРІОТИЗМ»	100
Даниленко Ю. А. НАЦІОНАЛЬНА ІДЕЯ ЯК СКЛАДНИК ПОНЯТТЯ «ПОВНОТА БУТТЯ» ...	105
Devdiuk I. V., Marchuk T. L. HEARING, FEELING, SEEING: IMPRESSIONISTIC DOMINANCE OF JOSEPH CONRAD'S PROSE WORKS	109
Дев'ятко Н. В. СВІТОГЛЯДНА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОБРАЗІВ ПІДЛІТКІВ У ПОВІСТЯХ А. БАЧИНСЬКОГО «ДЕТЕКТИВИ В АРТЕКУ, АБО КОМАНДА СКАРБОШУКАЧІВ» І «ДЕТЕКТИВИ З АРТЕКУ. ТАЄМНИЦІ КАМ'ЯНИХ МОГИЛ»	114
Жукова К. Є., Руда Н. В. ПАТРІОТИЧНЕ ПІДНЕСЕННЯ В КИТАЙСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.....	120
Замбжицька М. «ЛІКИ ВІД КУЛЬТУРНОЇ АМНЕЗІЇ» – ПАМ'ЯТЬ ПРО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНУ ТРАДИЦІЮ В РОМАНІ ВАЛЕРІЯ ШЕВЧУКА «ІЛЛЯ ТУРЧИНОВСЬКИЙ».....	125
Звиняцьковський В. Я. ХУДОЖНЯ ЛІТЕРАТУРА ЯК ДЕПОЗИТАРІЙ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ. (РОМАН О. Є. ІЛЬЧЕНКА «КОЗАЦЬКОМУ РОДУ НЕМА ПЕРЕВОДУ, АБО Ж МАМАЙ І ЧУЖА МОЛОДИЦЯ» У ДОРАДЯНСЬКОМУ, РАДЯНСЬКОМУ ТА ПОСТРАДЯНСЬКОМУ КОНТЕКСТАХ).....	130
Золотько А. А. ГРАМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ТЕМПОРАЛЬНОГО ПЛАНУ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ У ПОЕЗІЇ ІВАНА МАЛКОВИЧА «КАТАРСИСИ» (ЧАСТИНА І)	134
Івахненко Ю. В., Радчук О.В. «ПАМ'ЯТАЙ ПРО МИНУЛЕ, АБИ У НАС БУЛО МАЙБУТНЄ...» ЗА РОМАНОМ М. ЗУЗАКА «КРАДІЙКА КНИЖОК»	140
Кайгородцева Б. О. СПІЛЬНЕ НА ПОГЛЯДИ ЩОДО РОЗВИТКУ ЖІНОЧОГО ПИТАННЯ У ЛІТЕРАТУРНИХ ДІЯЧІВ ХІХ СТОЛІТТЯ.....	145
Kaiser C. «GERMANY, PALE MOTHER». A WOMAN IN THE WAR: BETWEEN INTIMATE HISTORY AND TRANSMISSION OF THE PAST	151

Carraro F. P., Loregian-Penkal L. BELIEFS AND ATTITUDES OF BRAZILIANS TOWARD VARIETIES OF THE SPANISH LANGUAGE	156
Касапов В. О., Радчук О. В. АСОЦІАТИВНА ОСНОВА ЗВ'ЯЗКУ СВІДОМОГО ТА ПАМ'ЯТІ	160
Качак Т. Б. ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ У ПРОЗІ ВОЛОДИМИРА РУТКІВСЬКОГО	165
Кеба О. В. ІЗ МИНУЛОГО В МАЙБУТНЄ: ПАМ'ЯТЬ І ІСТОРІЯ В РОМАНІ М. ЕТВУД «СЛІПІЙ УБИВЦЯ».....	170
Кірнослова Н. А. «БУВАЛЬЩИНИ МІСТЕЧКА НА РІЧЦІ ХУЛАНЬ» СЯО ХОН ЯК СПРОБА ОБ'ЄКТИВАЦІЇ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ	175
Кобриниць О. С. ФЕНОМЕН ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ КРИЗЬ ПРИЗМУ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТІ	181
Козій О. Б. ГРАФІЧНЕ ОФОРМЛЕННЯ МОВНОЇ ГРИ У КАЗЦІ Л.КЕРОЛЛА «АЛІСА У ДИВОСВІТІ».....	187
Козлова А. Г. ПРО ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗКРИТТЯ ТЕМИ ПАМ'ЯТІ В ПОВІСТІ ПАТРИКА МОДІАНО «НЕЗНАЙОМКИ»	192
Криворучко С. К. ГЕНОЦИД КРИМСЬКИХ ТАТАР: ІСТОРИЧНА ТА ІНДИВІДУАЛЬНА ПАМ'ЯТЬ У ФІЛЬМІ «ДОДОМУ»	200
Кушнір І. Б. КІШКА ЧИ СОБАКА: ОСОБЛИВОСТІ АНІМАЛІСТИЧНИХ ОБРАЗІВ КОЛЕТТ	208
Левченко Н. М. ХУДОЖНІЙ ДОКУМЕНТ ПАМ'ЯТІ: ІНТЕРМЕДІАЛЬНА КАРТИНА СВІТУ КНИГИ ЛЕОНІДА ЛОГВИНЕНКА «ТІНЬ ВІЙНИ».....	214
Лепетюха А. В. КОНТИНУУМ ДИСКУРСИВНА ПАМ'ЯТЬ → ЛІНГВІСТИЧНА ПАМ'ЯТЬ У ПРОЦЕСІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ СИНОНІМІЧНИХ ЕЛІПТИЧНИХ КОНСТРУКЦІЙ (на матеріалі сучасної французької художньої прози).....	221
Lunyova T. NARRATIVE (RE/DE)CONSTRUCTION OF MEMORY IN MARINA LEWYSCA'S NOVEL <i>A SHORT HISTORY OF TRACTORS IN UKRAINIAN</i> ...	227
Луцій С. І., Луцій М. В. ПРОБЛЕМА ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ У ПРОЗІ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ	234
Лях Т. О. МЕТАФІЗИКА ПАМ'ЯТІ У ЗБІРЦІ МАЛОЇ ПРОЗИ АНДРІЯ СОДОМОРИ «ПАМ'ЯТЬ РЕЧЕЙ»	240

Маленко О. О. КОЛЕКТИВНА ПАМ'ЯТЬ І НАЦІОНАЛЬНИЙ ДОСВІД У ФОРМУВАННІ ПАТРІОТИЗМУ: ЛІНГВОПРАГМАТИЧНИЙ КОМЕНТАР	245
Матвєєва О. О. НАЦІОНАЛЬНА ІСТОРІЯ, УКРАЇНСЬКІ СОЦІАЛЬНІ ТИПИ ТА ЕТНОГРАФІЧНІ РЕГІОНИ У ВИМІРАХ НАРИСОВОГО ЗОБРАЖЕННЯ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ ПАНАСА МИРНОГО).....	252
Матусяк Г. І. БІБЛІЙНІ СЦЕНАРІЇ У ЗБІРЦІ МАКСИМА КРИВЦОВА «ВІРШІ З БІЙНИЦІ».....	257
Мохаммад М. Н. ЕКОЛОГІЧНА ТРАГЕДІЯ В РОМАНІ ВОЛОДИМИРА ЯВОРІВСЬКОГО «МАРІЯ З ПОЛИНОМ НАПРИКІНЦІ СТОЛІТТЯ»	262
Некрилова О. Л. ФОРМУВАННЯ СМИСЛОВОЇ СТРУКТУРИ КОНЦЕПТУ МИР (укр.) – REASE (англ.) І ЗБЕРЕЖЕННЯ ЇЇ У КОЛЕКТИВНІЙ ПАМ'ЯТІ	268
Нестеренко Н. П. АВТОРСЬКА КОНЦЕПЦІЯ ІСТОРІЇ В РОМАНІСТИЦІ П. ЗАГРЕБЕЛЬНОГО В КОНТЕКСТІ «НОВОГО ІСТОРИЗМУ».....	273
Оніщенко Н. А., Баша О. В. ЕПТОНІМИ БРИТАНСЬКИХ АВТОРІВ У НІМЕЦЬКІЙ МОВІ ЯК ПРИКЛАД «ТРАНСФЕРУ КУЛЬТУРНОЇ ПАМ'ЯТІ».....	278
Павлушенко О. А. КОНЦЕПТ КОЗАК В ІСТОРИЧНІЙ ПАМ'ЯТІ УКРАЇНЦІВ	283
Піддубна Н. В. ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ «ПАМ'ЯТЬ» У СУЧАСНІЙ ВОЄННІЙ ПОЕЗІЇ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ ПАВЛА ВИШЕБАБИ ТА МАКСИМА КРИВЦОВА).....	288
Потніцева Т. М. НЕ ЗОВСІМ УТОПІЧНІ ПОГЛЯДИ З МИНУЛОГО (Г.ВЕЛЛІС ПРО МИР ТА ВІЙНУ).....	295
Protsenko Igor FUNCIONES DE LOS PARAGUAYISMOS EN LA NOVELA DE JUAN MANUEL MARCOS «EL INVIERNO DE GUNTER».....	300
Разуменко І. В. ПСИХОЛОГІЗМ І РЕКУРСІЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ФАНТАСТИКИ НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ ДЕНІЕЛА КІЗА «КВІТИ ДЛЯ ЕЛДЖЕРНОНА».....	307
Ryzhchenko O. S. PATRIOTIC EDUCATION AS A NECESSARY COMPONENT OF UPBRINGING ON EVERY LEVEL OF EDUCATION.....	312
Рогожа А. О. ВІДСУТНІСТЬ ПРАВ ТА СВОБОД ЖІНКИ В КОНТЕКСТІ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ (НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ М. М. КАЗЕМІ «ЖАХЛИВИЙ ТЕГЕРАН»)	317

Романова Н. В. КРОВОТЕЧА ЦІННОСТЕЙ (НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ Е.М. РЕМАРКА «DREI KAMERADEN»	324
Румянцева-Лахтіна О. О. ЕКСТРАПОЛЯЦІЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ НА ПАМ'ЯТЬ КОЛЕКТИВНУ ЯК ЗАСІБ УСВІДОМЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В СІМЕЙНОМУ РОМАНІ О. ЗАБУЖКО «МУЗЕЙ ПОКИНУТИХ СЕКРЕТІВ».....	329
Dos Santos, Clodogil Fabiano Ribeiro ACTIONS TO STRENGTHEN UKRAINIAN CULTURAL IDENTITY IN THE PARANA SCENARIO: PRESERVING MEMORY AND UKRAINIAN IDENTITY	335
Скарбек О. Г. ПІЗНАННЯ ВЛАСНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ЧЕРЕЗ ПРОЦЕС ПАМ'ЯТІ У АВТОБІОГРАФІЧНОМУ РОМАНІ М. ГАГАРІН «BLONDS ÉTAIENT LES BLÉS D'UKRAINE»	340
Скоробогатова О. О. ІСТОРИЧНА, СІМЕЙНА ТА ІНДИВІДУАЛЬНА ПАМ'ЯТЬ ЯК ПІДРУНТЯ СЮЖЕТОБУДУВАННЯ РОМАНА ПОЛА ОСТЕРА «4 3 2 1»	345
Слижук О. А. ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ 7 КЛАСУ НУШ ПОНЯТТЯ ПРО ІСТОРИЧНУ ПАМ'ЯТЬ ЗАСОБАМИ ПІДРУЧНИКА ЛІТЕРАТУРИ.....	350
Слінько К. НАСЛІДКИ ВІЙНИ: ВРАЗЛИВІСТЬ ТА СТРАЖДАННЯ ДІТЕЙ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ	355
Stelmatchuk T. IVANA KUPALA IN MALLET: AN UKRAINIAN (RE)INVENTED TRADITION IN BRAZIL.....	361
Тучина Н. В. СОЦІАЛІЗАЦІЯ УЧНІВ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ОНЛАЙН	366
Ferreira, E. P. S. F., Miranda, J. I. R., Zolota, L. B. THE KEEPERS OF MEMORY: PRIESTS IN UKRAINIAN IMMIGRATION TO BRAZIL	371
Frotscher Kramer M. RETURN MIGRATION AND NAZISM IN EMMA HATZKY'S BOOK «UMA MULHER DO SÉCULO PASSADO»» (2000): RELATIONS BETWEEN INDIVIDUAL MEMORY AND PUBLIC MEMORY	377
Хижа І. П. АНТИКОЛОНІАЛЬНІ РИСИ У СУЧАСНІЙ ТИБЕТСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ.....	383
Хижняк Г. Ю., Радчук О.В. ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ВІДНОВЛЕННЯ В КОЛЕКТИВНІЙ ПАМ'ЯТІ ЯПОНЦІВ ЖАНРУ <i>ТАНКА</i>	387

Хоменко Г. І.	
ЕДІТ ЕҒЕР: ПРОЩАТИ СМЕРТЬ / ПАМ'ЯТАТИ СМЕРТЬ	392
Черкашина Т. Ю.	
«ЖИТТЯ НА БІГУ» МАРТИ ТАРНАВСЬКОЇ ЯК ДЖЕРЕЛО ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА ОСОБИСТОЇ ПАМ'ЯТІ	397
Chicoski Regina	
THE REPRESENTATION OF DEATH IN PICTORIAL DISCOURSE OF CHILDREN'S LITERATURE	402
Четверик В. К.	
ПОЕЗІЯ ЯК ФОРМА ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ: ПОДІЇ, КУЛЬТУРА, МОВА	407
Шостак О. Г.	
ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ ПРЕДСТАВНИКІВ НАРОДУ ОДЖІБВЕЙ VS КАТОЛИЦЬКА ТРАДИЦІЯ У ЦИКЛІ РОМАНІВ ЛУЇЗ ЕРДРИЧ «ЧАРИ КОХАННЯ»	415
Штейнбук Ф. М.	
ПАМ'ЯТЬ VS ЗАБУТТЯ У КНИЗІ О. МИХЕДА «ПОЗИВНИЙ ДЛЯ ЙОВА»	422
Щеулін В. В.	
ІНДИВІДУАЛЬНА ПАМ'ЯТЬ ТА СПОГАДИ В РОК-ТЕКСТІ (НА ПРИКЛАДІ ТЕКСТУ «IN THE END» ГРУПИ LINKIN PARK).....	427
Юрова І. Ю.	
ОБРАЗ МИТЦЯ ЯК ЗБЕРІГАЧА ІСТОРІЇ В ПОЕЗІЇ УКРАЇНСЬКИХ РОМАНТИКІВ	432
Яроцька Г. С.	
КОНФЛІКТОГЕННИЙ ПОТЕНЦІАЛ ІДЕОЛОГЕМИ «БРАТСТВА» (НА МАТЕРІАЛІ ТЕКСТА СТАТТІ В. ПУТІНА).....	437
Яцків Н. Я.	
РОЛЬ ПАМ'ЯТІ ТА СПОГАДІВ У РОМАНІ МАРІ-ФРАНС КЛЕР «П'ЯТЬ МАЙОРЦІВ ДЛЯ МОГО НЕЗНАЙОМЦЯ»	444
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	449

БІБЛІЙНІ СЦЕНАРІЇ У ЗБІРЦІ МАКСИМА КРИВЦОВА «ВІРШІ З БІЙНИЦІ»

Матусяк Г. І. (Кропивницький, Україна)

<https://orcid.org/0000-0002-7430-8257>

<https://doi.org/10.5281/zenodo.11104999>

ABSTRACT. The purpose of the study is to analyze biblical scenarios in M. Kryvtsov's book «Poems from the shot hole», identifying remythologized characters, motifs and plots. The methods used to achieve the purpose are as follows: contextual (to investigate the author's poems in the context of mythology), intertextual (to deconstruct texts in order to find mythological intertexts) and semiological (to identify semantics of the poet's neomyth). When using the term «mythological scenario», we refer to the concept introduced by Yu. Vyshnytska in her monograph.

Analysis of the poems of M. Kryvtsov's book testifies that the author is characterized by a neo-mythological type of literary thinking that manifests itself in interpreting the modern reality through the prism of mythology applying the technique of resemantization. The poet mainly remythologizes biblical scenarios with the corresponding characters, motifs and plots, using «military» arrangement. The mythological scenario of the end is the most distinctive scenario in the book that is reflected in the recurrent motif of death and the character of God, who is multifaceted: almighty and omniscient, on the one hand, and looking and behaving like a human being, on the other hand.

KEYWORDS: mythological scenario, biblical character, motif, chronotope, neomyth, resemantization, remythologization.

Творчість Максима Кривцова, який загинув на фронті 7 січня 2024 року, є унікальним явищем у сучасній українській літературі, оскільки становить собою опоетизований досвід бійця, вербалізований синхронно з трагічними подіями

війни, що триває. За життя талановитий автор видав лише одну збірку, яка викликала значний резонанс серед літературознавців і неймовірний читацький інтерес, про що свідчить розпроданий за кілька днів наклад книги й потреба видавництва в додатковому виданні для задоволення наявного попиту.

У збірці «Вірші з бійниці» Максим Кривцов творить свій тестамент любові через самопожертву, спасіння інших ціною власного життя. У його творах міфологічні сценарії постають «організаційним елементом художнього світу» (Literaturoznavcha entsyklopediia, 2007, p. 116). Біблійні сюжети, образи й мотиви, що оприявнюються в книзі, набувають особливої символічності у зв'язку з тим, що поет пішов у засвіти у 33 роки. Вірш ««Марія» «Голгофі»» є неоміфом про «Хесуса», який *«щодня виходив чергувати на бойову позицію»* [Kryvtsov, 2023, p. 20]. Мотив смерті, що пронизує збірку, оприявнюється в загибелі «Хесуса», на чолі якого «Марія» написала кров'ю: *««Хесус» із механізованої, час накладання турнікету тридцять третій рік від Різдва Христового»* (Kryvtsov, 2023, p. 21).

Ю. Ковалів у дописі про творчість поета в мережі Facebook зазначив, що «розуміння Бога в ліриці М. Кривцова було неоднозначним», маючи на увазі передусім те, що автор убачав Господа в «еманаціях у різних явищах і речах» (Kovaliv, 2024). Погоджуємося з літературознавцем і додаємо, що образ Бога в ліриці М. Кривцова здебільшого постає матеріалізованим: він має тіло, яке здатне виконувати буденні людські дії. При цьому образ Господа не втрачає сакральності, що оприявнюється на рівні авторського правопису, де іменники й займенники на його позначення починаються з великої літери: *«дихання Його важке / як у курця»* (Kryvtsov, 2023, p. 44). Господь у «Віршах з бійниці» вміє плакати, думати, говорити, писати, обіймати й молитися. Він є багатоликим: Господь лісу, Господь автоматичного гранатомета, Господь сну. Поетична уява М. Кривцова перетворює бліндаж на келію, що слугує храмом, у якому ліричний герой ставить окопну свічку *«за високі листяні дерева / за глибокі яри та природні заглиблення / за ранкову росу»* (Kryvtsov, 2023, p. 44).

В іншому вірші оприсутнюється *«Господь київських вулиць»*, який уміє грати на *«старенькій акустиці»* і творити чуда, як біблійний Христос: *«він*

розривав п'ять упаковок анчоусів / і п'ять тостів камамбер [...] / і вистачало усім» [Kryvtsov, 2023, p. 65]. Він так само «всемогутній», бо може робити достоту все: дбати про квіти й фарбувати їх, лагодити трамваї, розмовляти з річкою і сміятися. Окрім того, він всевідаючий, бо знає все – від «мінометних обстрілів поцілунків» до «рецепта торта Київського без додавання пальмової олії» (Kryvtsov, 2023, p. 66). Тут також оприявнюється міфологічний сценарій поширення християнства: «*І вони брали слово Боже [...] / і розносили слово Боже»* (Kryvtsov, 2023, p. 66). Терміном «міфологічний сценарій» послуговуємося з опертям на монографію Ю. Вишницької, яка розуміє його як багатопланову структуру «з міфологічно спресованими традиційними сюжетами, образами й мотивами, що підпорядковуються певній функції-ролі: зберігати в собі сценарний код, постійно семантично автогенеруючись і відтворюючи гени прецедентних парадигм» (Vyshnytska, 2016, p. 36). Київ у рядках М. Кривцова набуває ознак сакрального хронотопу, бо його «слово Боже» акумулює інформацію про «змію ліній метрополітену» і «*про дефіс моста Патона»* (Kryvtsov, 2023, p. 66).

Ю. Ковалів слушно підкреслює воєнне аранжування, своєрідну «мілітаризацію» сакральної образності та світський характер її сучасних трансформацій у віршах М. Кривцова (Kovaliv, 2024). Поет візуалізує образ Бога за допомогою лексики, пов'язаної з війною: Господь закликає збирати його «тіла гільзи іржаві» й розчісувати волосся «*канонадами / залпами / блискавицями»*, а бороду – «*гусеницями / колесами тяжкими»* (Kryvtsov, 2023, p. 75). Він навіть убраний у військовий стрій: «*блукає в зеленці Всевишній»* (Kryvtsov, 2023, p. 79), а в іншому вірші носить навушники, через які слухає світ.

У поезії «Благословен кожен...» оприявнюються алюзії на Псалом 90: стилістичне аранжування, синтаксис вірша і його зміст нагадує біблійний текст, в якому йдеться про надійний захист, забезпечуваний вірою: «*Не будеш боятись / «пташок» з тепловізором серед ночі»*, «*протипіхотні міни та пелюстки не траплятимуться на твоєму шляху»* (Kryvtsov, 2023, p. 93). Відповідно до Біблії,

хто увірував, буде спасенний, а в тексті М. Кривцова ця віра спрямована на *«стежки та інженерів», «міношукачі», «глибину окопів»* (Kryvtsov, 2023, p. 93).

Одним із наскрізних у збірці є полісемантичний образ Голгофи, який автор реміфологізує, вдаючись до сучасних реалій: *«На вулицях і на полях / з'являлись нові Голгофи / ось тільки кулі замість цвяхів / ось тільки артилерія замість списів»* (Kryvtsov, 2023, p. 13). Його Голгофи викликають чіткі асоціації з гарячими точками на Сході, бо їхнє розташування – *«за вугільними шахтами»* (Kryvtsov, 2023, p. 91). «Голгофа» також оприявнюється у тексті збірки як назва позиції й позивний разом із *«Марією», яка «зібрала свій екіпаж: / «Матвія», «Івана» і «Магдалину» / яка пахла хлібом і молоком / «Матвій» на лівому передпліччі / мав невеличке татуювання риби»* (Kryvtsov, 2023, p. 19). Поет ресемантизує топос Сходу, бо Спасителем стає кожен, хто йде в тому напрямку: *«ми всі пішли на Схід / бо хто якщо не ми»* (Kryvtsov, 2023, p. 15). Віршам М. Кривцова властива кінематографічність, яка особливо відчутна в аналізованій поезії. Погоджуємося з Н. Гаврилюк, яка зауважила своєрідність поетового верлібру, «вибудованого за принципом кадрів» (Навгуліук, 2024).

Війна, що розгортається на сторінках книги М. Кривцова, не оминає нікого: ані людей, ані святих, ані апостолів, ані Херувимів і Серафимів – усі вони працюють на перемогу. Кожен робить, що вміє: *«Риє окопи / Марія», «Патрони несуть / Херувими / в посадку насипають / Серафими. / Порохом хрестить Іоанн»* (Kryvtsov, 2023, p. 46). В іншій поезії – «Марко на посту» *«Марія чергує», «Петро підриває понтонні мости», «Матвій заряджає гармату»* (Kryvtsov, 2023, p. 49–50). У цій кривавій бійні не діють правила старого тестаменту про прощення ворогів і потребу підставляти другу щоку, а сам Бог наглядає за боротьбою, вочевидь, благословляючи її. Він так само полишає небо й опиняється в місті, яке вщент зруйноване і більше нагадує біблійну пустелю. М. Кривцов реміфологізує сцену народження Христа, переносячи місце дії у розбите війною місто: *«плаче Маля», «і порох, і броник й саперку / несуть три царі»* (Kryvtsov, 2023, p. 50).

У своєму поетичному християнізованому космосі М. Кривцов ресемантизує сакральні поняття, наповнюючи їх сучасними сенсами. «Ретельно

готуючи свій штурм», шукаючи сил і підтримки, ліричний герой вірша звертається в імпровізованій молитві до Господа зі словами: «*Боже вір в мене*» (Kryvtsov, 2023, p. 47). Повторюваним у збірці є трансформований біблійний образ хліба й рибин, чорний колір яких символізує загибель на противагу семантиці спасіння, закріпленій за ними в Новому Заповіті: «*вистрибують п'ять чорних рибин / на крихти чорного хліба*» (Kryvtsov, 2023, p. 35); «*Я пахну рибою / я пахну чорним хлібом*» (Kryvtsov, 2023, p. 38).

Таким чином, аналіз поезій збірки М. Кривцова «Вірші з бійниці» засвідчує, що авторові властивий неоміфологічний тип мислення, що виявляється в інтерпретації сучасної дійсності крізь призму міфології з використанням прийому ресемантизації. Поет здебільшого реміфологізує біблійні сценарії з відповідними образами, мотивами й сюжетами, застосовуючи їх «мілітарне» аранжування. Найбільш часто повторюваним є міфосценарій кінця, що відображається в наскрізному мотиві смерті й багатоликому образі Бога, який, з одного боку, є трансцендентним і всемогутнім, а з іншого – по-людськи тілесним і вразливим.

REFERENCES

Navyriuk, N. (2024). *Poeziia polehlyh: Maksym Krivtsov* [Poetry of the perished: Maksym Krivtsov]. Available at: <https://zbruc.eu/node/117523> (in Ukrainian).

Kovaliv, Yu. (2024). *Maksym Kryvtsov* [Maksym Kryvtsov]. Available at: <https://www.facebook.com/profile.php?id=100011146874443> (in Ukrainian).

Kryvtsov, M. (2023). *Virshi z biinytsi* [Poems from the shot hole]. Kyiv : Nash format. (in Ukrainian).

Literaturoznavcha entsyklopediia: u 2 t. Vol. 2 [Literature study encyclopedia: in 2 vol. Vol. 2]. (2007). Kyiv : VTs "Akademiia". (in Ukrainian).

Vyshnytska, Yu. (2016). *Mifolohichni stsenarii v suchasnomu khudozhniomu ta publitsystychnomu dyskursakh: monohrafiia* [Mythological scenarios in the modern fiction and journalistic discourses: monograph]. Kyiv : KUBH. (in Ukrainian).